

89. Torstaina 18 päivänä kesäkuuta 1992

kello 0.05

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

tehdään päätös ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksesta eduskunnan lausunnoksi valtioneuvoston selonteosta EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle 2771

Mainittu selonteko
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien väliaikaisesta muuttamisesta 2772

Hallituksen esitys n:o 85
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 18

Ainoa käsittely:

2) Valtioneuvoston päätös 16 päivältä kesäkuuta 1992 tupakkatuotteista suoritettavasta lisäverosta 2780

Sanottu päätös (VNP 2)
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alho, Astala, Backman, Laitinen, Lindqvist, Lindroos, Morri, Pelttari, Ranta, Rauramo, Rossi, Rätty, Rönholm, Saapunki, Turunen, Uosukainen, Urpilainen, Vähäkangas ja Väyrynen.

S.

Ilmoitussasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Astala sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alho, Laitinen, Lindqvist, Rossi, Saapunki, Uosukainen, Urpilainen ja Vähäkangas.

Valtioneuvoston selonteko EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle

Mainittu selonteko
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen päätetään valtioneuvoston selonteosta EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle.

Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan ehdottama lausunto, jonka lopullisesta sisällöstä valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 3 momentin mukaan eduskunnan on nyt päätettävä, minkä jälkeen eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen. Keskustelu asiasta julistettiin eilen pidetyssä istunnossa päättyneeksi.

Keskustelussa ed. Wahlström ed. Tennilän kannattamana on ehdottanut, että mietinnön päätösoosan ensimmäinen ponsi hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena.

Ed. Aittoniemi ed. Vistbackan kannattamana on ehdottanut, että mainittu ponsi hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. Niinistö ed. Vistbackan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään valiokunnan mietinnön eduskunta edellyttää, että hallitus laadituttaa valtio-oikeudellisen asiantuntijaselvityksen, jossa on erikseen kiinnitettävä huomiota EY-jäsenyyden aiheuttaman normihierarkian vinoutumisen vaikutuksiin sekä selvítettävä lakien perustuslainmukaisuuden jälkikontrollin tarve."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s : Äänestyksissä ehdotan menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Wahlströmin ja ed. Aittoniemen ehdotusten välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Niinistön ehdotuksesta äänestetään erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Mietinnön päätösoosan ensimmäinen ponsi.

1) Äänestys ed. Wahlströmin ja ed. Aittoniemen ehdotusten välillä.

Ed. Wahlströmin ehdotus "jaa", ed. Aittoniemen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 21 ei-ääntä, 81 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 1)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Wahlströmin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Wahlströmin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Wahlströmin ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 155 jaa- ja 26 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Perustelut.

Äänestys ed. Niinistön ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Niinistön ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 36 ei-ääntä, 10 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Mietinnön päätösoosan toinen ponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 85

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 18

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt ensimmäinen ja kolmas lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. S k i n n a r i : Herra puhemies! Tämä sairausvakuutuslain muutos osoittaa jälleen kerran sen, kuinka hallitus erittäin huonosti pystyy käytännössä näitä asioita hoitamaan, kuten toisessa käsittelyssä tapahtui. Oppositio oli hallituksen esityksen toisen lakiesityksen hyväksymisen kannalla, kun taas hallituspuolueet äänestivät hallituksen toista lakiehdotusta vastaan, ja nyt käsittelyssä ovat sairausvakuutuslain ensimmäinen ja toinen lakiehdotus.

Tässä vaiheessa jo teen ehdotuksen siitä, arvoisa puhemies, että nämä lakiehdotukset hylätäisiin.

Kokoomushan tässäkin asiassa, kuten budjetin käsittely tänään on myös hallituksessa osoittanut, uhoi kovasti julkisuudessa siitä, että kokoomus tulee loppuun asti olemaan tämän hallituksen esityksen hylkäämisen kannalla, mutta käytännössä kävi kuitenkin toisin. Jo sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan varapuheenjohtaja Anneli Taina, jäsenet Pirjo Antvuori, Maija Perho-Santala ja Kirsti Ala-Harja loppujen lopuksi taipuivat siihen, mitä keskustapuolue tässä asiassa vaati.

Ennen vaaleja keskusta kovasti lupasi sitä, kuinka se käytännössä tulee huolehtimaan siitä, niin kuin eräissä keskustan vaaliohjelmassa todetaan, että ”yhteiskunnan on kaikissa olosuhteissa kyettävä auttamaan niitä kansalaisiaan, jotka ovat hädässä. Lamaa ei pidä maksattaa lapsiperheillä, eläkeläisillä tai nuorilla”. Tässä äänestyksessä tullaan jälleen näkemään se, ketkä kansanedustajat käytännössä tulevat olemaan sitä keskustan vaaliohjelman mukaista vaatimusta kannattamassa.

Samaten RKP:nkin kansanedustajat ovat monissa eri yhteyksissä todenneet, kuinka hekin ovat sekä suomeksi että ruotsiksi köyhän asialla, mutta käytännössä tilanne on toisin. Tässäkin sairausvakuutuksen päivärahojen leikkaus aloitetaan jo 101 markasta ja jo 2 500 markan kuukausitoimeentuloon nyt katsotaan käytännössä voitavan puuttua.

Arvoisa puhemies! Tähän perustuslainsäätämisyjärjestyksen osalta — jos joku maltaisi kuunnella — sisältyy myös erittäin mielenkiintoinen asia. Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta eduskunnan täysistunnon päätöksen mukaisesti pyysi tästä asiasta perustuslakivaliokunnan lausunnon. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todettiin, että ensimmäinen ja kolmas lakiehdotus voidaan jättää lepäämään niistä syistä, joita väliaikaisessa valtiopäiväjärjestyksen muutoksessa edellytetään. Perusteluissa viitattiin lakiehdotuksen 19 §:ään ensimmäisen lakiehdotuksen osalta ja kolmannen lakiehdotuksen 9 §:ään, mutta loppupöytäkirjassa todetaan yksiselitteisesti, että ensimmäinen ja kolmas lakiehdotus huomioon ottaen valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n säännökset voidaan jättää lepäämään. Toisin sanoen pöytäkirjassa todetaan, että nämä lakiehdotukset voidaan jättää lepäämään.

Nyt käytännössä on menetelty sillä tavoin, että perustuslakivaliokunnan sinänsä ansiokkaalta sihteeriltä on kysytty, mitkä pykälät tästä pitäisi muuttaa tai poistaa, jotta hänen mukaansa tämä ei enää voisi jäädä lepäämään. Tällaista järjestelyä eduskunta ei ole voinut tarkoittaa, kun se on päättänyt valtiopäiväjärjestyksen väliaikaisesta muuttamisesta, vaan käytännössähän tilanne on se, että olisi pitänyt pyytää ja perustuslakivaliokunnan antaa lausunto nimenomaan niistä lakiehdotuksista, joista nämä pykälät on poistettu. Tämän takia tämä ponsiosa on edelleen voimassa.

Sen takia teen ehdotuksen siitä, että ensimmäinen ja kolmas lakiehdotus, jos jostakin käsittelemättömästä syystä täällä eduskunnassa ei ole

sitä enemmistöä, joka nämä hylkäisi, jätettäisiin lepäämään yli valtiopäivien.

Ed. Zyskowitz (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Eduskunnan perustuslakivaliokunta on ensimmäisen kerran tänä keväänä joutunut ottamaan kantaa maaliskuun alussa voimaan tulleen valtiopäiväjärjestyksen väliaikaisen muutoksen nojalla eräiden ns. säästölakien säätämisyjärjestykseen. Koska nämä ovat olleet ensimmäisiä lausuntoja valtiopäiväjärjestyksen tämän pykälän nojalla, on myös tässä vaiheessa ensimmäisen kerran jouduttu hahmottamaan sen ponnien muotoilu, jossa lausutaan kanta säätämisyjärjestyksestä. (Ed. O. Ojala: Kuka tulkitsee, ed. Zyskowitz, kuka tulkitsee?)

Perustuslakivaliokunnan ponnien muotoilu on sellainen, kuin ed. Skinnari sanoi, mutta siitä ei luonnollisestikaan seuraa, aivan kuten oikeustieteen kandidaatti, ed. Skinnari hyvin ymmärtää, se, että nämä lait olisivat jätettävissä lepäämään riippumatta siitä, minkälaisia muutoksia niihin on tehty perustuslakivaliokunnan lausunnon antamisen jälkeen. Kun perustuslakivaliokunnan lausunnosta selvästi käy ilmi, minkä vuoksi nuo lait ovat jätettävissä lepäämään ja kun näitä lakeja on tältä osin muutettu, luonnollisesti lausunnosta voidaan nähdä, että muutosten jälkeen niitä ei voida jättää lepäämään, vaan ne ovat väliaikaisessa valtiopäiväjärjestyksen muutoksessa tarkoitettuja ns. säästölakeja.

Ed. Kaarilahti (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toivoisin, että ed. Skinnarin näkemys olisi ollut oikean suuntainen. Mutta perustuslakivaliokunnan jäsenenä ja ennen kaikkea tämän illan aikana olen perehtynyt asiantuntijoiden lausuntoihin, joissa todetaan, että lakiesitys niiltä pykäliltään, jotka koskevat päivärahojen siirtämistä, voidaan jättää lepäämään, mutta ykkös- ja kolmoslakia ei voida jättää. Niin paljon kuin haluaisinkin, että ne voitaisiin jättää lepäämään, niin niitä ei voida lepäämään. Pysin objektiivisesti tarkastelemaan tätä perustuslakivaliokunnan jäsenenä, ja mielestäni näitä lakeja ei voida jättää lepäämään, ikävä kyllä, siitä huolimatta että kuin niin haluaisinkin.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin. Päinvastoin kuin täällä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, oikeustieteen kandidaatti Zyskowitz totesi, asia ei ole mitenkään selvä, vaan päinvastoin. Ainoassa virkkeessä, joka täällä koskee ongel-

maa, joka on nyt esillä, sanotaan: ”Näin ollen valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 3 momentin kannalta on arvioitava hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen 19 §:ää ja kolmannen lakiehdotuksen 9 §:ää.” Toisin sanoen asia on hyvin paljon ilmassa, mutta emmehän me voi eduskunnassa menetellä sillä tavalla, että eduskunnan valiokuntas sihteeri on se, joka arvioi toiseen valiokuntaan loppuvaiheessa sen, mikä on Suomessa valtiopäiväjärjestyksen tarkoittama poikkeuksellinen perusturva. Tässä mielessä me olemme nyt aika huteralla pohjalla ja sen vuoksi olisi viisainta tietysti se, että nämä ehdotukset hylätään, jolloin tämä asia poistuu päiväjärjestyksestä. Jos nyt jostain käsittämättömästä syystä kokoomuksen, RKP:n ja kristillisen liiton kansanedustajien enemmistö ei tähän lopputulokseen tulisi, niin siinä tapauksessa kuitenkin lait pitäisi jättää lepäämään.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten ed. Skinnari totesi, niin minustakin kyseessä on hyvin merkittävä ennakkotapaus. Hyväksymmekö tavallaan sen, että kun perustuslakivaliokunta on kuitenkin lausunnossaan puhunut lakiehdotuksista ja lakiehdotukset voidaan jättää lepäämään, niin sen jälkeen asiat tuodaankin tänne saliin ja salissa alkaa debatti siitä, mitä kukakin on tarkoittanut ja mitä on itse asiassa arvioitu? Kenties käy niin, että perustuslakivaliokunnan jäsenilläkin voi olla erilaisia näkemyksiä siitä, mitä itse asiassa on tarkoitettu. Emme me voi suuressa salissa tehdä päätöksiä arvelujen perusteella.

Eikö ed. Zyskovicz voisi myöntää nyt rehellisyyden nimissä, että teille on tapahtunut perustuslakivaliokunnassa tältä osin selvätkin virhe ja että virhe täytyy korjata. Se täytyy korjata täällä joko siten, että tulkitaan perustuslakivaliokunnan kannan, että laki olisi voitu jättää lepäämään, olevan voimassa tai sitten perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana toteatte täällä, että perustuslakivaliokunnan täytyy kokoontua uudelleen tänä yönä.

Ed. Kemppainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei voi pitää moraalisesti oikeana eikä hyvän tavan mukaisena, että valiokunnan puheenjohtaja ja jäsen esittävät uusia tulkintoja laista, koska esimerkiksi valiokuntakäsittelyn missään vaiheessa tällaista käsitystä ei tuotu esille. On selvästi perustuslakivaliokunnan lausunnossa todettu, miltä osin säättämisyjärjestyksen poikkeus on voimassa.

Sinänsä koko näytelmä, joka aiheuttaa meidän kokoontumisemme tähän aikaan vuorokaudesta, on kyllä hieman arvoton, ja se, mitä tapahtui kokoomuspuolueen toimesta, ansaitsisi vähän suuremman ja perusteellisemman käsittelyn. Mutta kun ottaa huomioon, että valtion ensi vuoden tulo- ja menoarviokin on hyväksytty ja varsin hyvässä muodossa, niin toivoisin, että täällä olisi malttia ja asia käsiteltäisiin siinä hengessä kuin se oli sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsitelty perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti.

Ed. Zyskovicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslakivaliokunta on vuosien saatossa joskus antanut moniselitteisiä lausuntoja varsinkin tilanteissa, joissa on äänestetty valiokunnassa niukoin enemmistöin ja eri perustelukappaleet ovat saattaneet tulla jopa ristiriitaisiksi keskenään. Kuitenkin nyt käsiteltävänä oleva perustuslakivaliokunnan lausunto ei ole moniselitteinen eikä tulkinnanvarainen, vaan se on tältä osin, mistä nyt puhutaan, hyvin yksiselitteinen.

Ed. Skinnari luki seuraavan virkkeen: ”Näin ollen valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 3 momentin kannalta on arvioitava hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen 19 §:ää ja kolmannen lakiehdotuksen 9 §:ää.” Sen sijaan ed. Skinnari ei täällä lukenut myöhempää kappaletta, joka ratkaisee ed. Skinnarin ja ed. O. Ojalan ongelman: ”Koska ensimmäisen ja kolmannen lakiehdotuksen edellä mainitut pykälät”, siis edellä mainitut pykälät, ”tiukentavat nykyisestä sairauspäivärahan sekä vähimmäistassaan kuntoutusrahan saamisedellytyksiä, merkitsevät kyseiset lait toimeentulon lakisääteisen perusturvan heikentämistä sillä tavoin kuin valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 3 momentissa tarkoitetaan. Tämän takia — ed. Skinnari — lakiehdotukset voidaan valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 3 momentin mukaisesti jättää lepäämään.” En ymmärrä, mitä epäselvää perustuslakivaliokunnan lausunnossa on.

Ed. O. Ojalalle sanon, että mielelläni myöntän omat virheeni ja, jos valiokunnan puolesta voin, valiokunnankin virheet, mutta ei tässä tapauksessa ole mitään sellaisia virheitä, jotka nyt pitäisi myöntää.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sekä ed. Skinnarin että ed. Zyskoviczin kannanotot pitävät paikkansa peruslinjaltaan. Perustuslakivaliokunta ei tutkinut

tarkemmin muita kohtia lainmuutoksesta sen jälkeen, kun oli todettu, että karenssipäivien lisäykset jo selkeästi loukkaavat toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. Tuolta kannalta, kuten ed. Zyskowitz luki, että se rivien välissä sitten kertoisi hyvin pitkälle meneviä arvioita myös lain muista pykälistä, ei pidä kyllä paikkaansa.

Meillähän asiantuntijakuuleminen tapahtui hyvin pikaisesti ja esimerkiksi ansiosidonnaisten päivärahojen laskentatavan vaikutusta päivärahan määrään myös vähimmäispäivärahojen tasolla ja alle täyden kansaneläkkeen tasolla liikuttaessa ei selvitetty tarkemmin. Sen takia lisäselvittely perustelulakivaliokunnassa näiden muutosten jälkeen olisi varmasti ollut paikallaan. Samahan koskee aikuisopintorahamuutosta. Sitäkään ei tuotu perustuslakivaliokuntaan muutosten jälkeen tutkittavaksi.

Kun tosiaan on kysymyksessä ennakkotapaukset, ensimmäisen kerran väliaikaisen valtioväijärjestyksen muutoksen tulkinnoista (Ed. Zyskowitz: Ja viimeisen!) olisi ollut suotavaa, että olisi hiukan paremmin ollut aikaa ja olisi voitu palata näihin kysymyksiin asiantuntijavalioikunnan tekemien muutosten jälkeen. Tässä tilanteessa se ei ilmeisesti ole mahdollista.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti ed. Outi Ojalalle ja ed. Skinnarille: Maanantainahan tässä salissa muistaakseni molemmatkin teistä olitte mukana tekemässä päätöstä, että Suomessa siirrytään enemmistöparlamentarismiin. Sitä taustaa vasten ihmettelen suuresti nyt käytävää keskustelua. Sen vähemmistösuojan perään on turha nyt haikailla. Se on maanantaina täällä päätetty. (Hälinää)

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kemppaiselle totean, että meidän emme oppositiossa ole asian käsittelyä millään tavoin viivyttäneet. Viikko sitten tiistaina kello 8 olisimme olleet valmiit hylkäämään hallituksen esityksen, mutta silloin kokoomus pyysi sitä pöydälle. Kokoomus pyysi sitä keskiviikkona pöydälle. Kokoomus pyysi sitä torstaina pöydälle. Kokoomus pyysi sitä perjantaina pöydälle. Vielä maanantainakin, ellen olisi kutsunut valiokuntaa kokoomuksen eduskuntaryhmän kokouksen jälkeen koolle, varmasti kokoomus olisi vielä asian pyytänyt pöydälle. Tässähän on koko näytelmän ydin. Kokoomus koko ajan väitti, että esitys pitäisi hylätä, ja valiokunnassa oli enemmistö, joka oli valmis sen hylkää-

mään. Loppujen lopuksi enemmistö löytyi jostain muualta, valiokunnan ulkopuolelta. Ryhmien puheenjohtajien Sasin ja Zyskowitzin hahmoissa se käveli valiokunnan käytävillä ja välillä olivat kokouksen sisätiloissakin. Tämä vain osoitti sitä, minkälaisessa hengessä sairausvakuutusturvaa leikattiin.

Nyt vielä kun on täysin epäselvää — niin kuin täällä ed. Koskinenkin totesi ja ed. Kaari-lahtikin totesi hyvin selvästi, että asiassa on epäselvyyksiä — niin selvintä olisi tietysti se, että hallituksen esitys jo näistäkin syistä hylättäisiin ja ongelmasta tällä kertaa päästäisiin. Se olisi kansalaistenkin kannalta juhannuksenalustilanteessa erittäin hyvä juhannuslahja huonolta hallitukselta.

Ed. Zyskowitz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli hyvä, että ed. Skinnari rehellisesti sanoi, että näytelmän ja tämän tapauksen ydin on niissä pöydällepanoissa, jotka tapahtuivat sosiaalivaliokunnassa kokoomuksen edustajien pyynnöstä. Itse tosin kiellän pyörineeni valiokunnan käytävillä tai sisätiloissa. En ole siellä ollut. Todellakin näytelmän ydin on näissä tapahtumissa, koska valtiosääntöoikeudelliseksi tapaukseksi tässä onkin aivan liian vähäiset ainekset. Ei todellakaan ole mitään sellaista epäselvyyttä, jota ed. Skinnari ja vielä vähän aikaa sitten myös ed. Outi Ojala kuvittelivat.

Mitä ed. Koskisen puheenvuoroon tulee, niin voi olla, että hän perustuslakivaliokunnan jäsenenä ei kiinnittänyt huomiota muihin pykäliin, mutta perustuslakivaliokunnassa kyllä muut jäsenet kiinnittivät. Se näkyy, ed. Koskinen, myös perustuslakivaliokunnan mietinnöstä, nimenomaan sivulta 2 vasemmalta palstalta virkkeestä: ”Näin ollen valtioväijärjestyksen 66 a §:n 3 momentin kannalta on arvioitava —” näitä ja näitä pykäliä. Sitä ennen on juuri todettu, että nämä ovat ne pykälät, joiden kannalta asiaa on arvioitava, koska näissä pykälissä on toimeentulon lakisääteinen perusturva -käsitteen kannalta arvioitavaa.

Sitä on lausunnossa arvioitu näiden pykälien kannalta ja sitten todettu, mitä pykälät aiheuttavat säätämisyjärjestykseen. Nyt kun niitä pykäliä on sosiaalivaliokunnassa ed. Skinnarin johdolla muutettu, niin lain säätämisyjärjestys on edelleenkin täysin selvä perustuslakivaliokunnan lausunnon valossa. Ei tässä ole todellakaan, herra puhemies, mitään kysymyksenalaista tässä suhteessa.

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Ihmettelen, että ed. Kempvaisella on otsaa puhua moraalista valiokunnan puheenjohtajan työjärjestykseen liittyvän puhevuoron johdosta tai lainsäätämisyjärjestykseen liittyvän puhevuoron johdosta. Hallituspuolueilla ei ole minäkäänlaista moraalista, kun te lähdette leikkaamaan sairaiden sairauspäivärahaa 2 500 markan kuukausituloista alkaen. Huomautan, että 2 500 markkaa ei ole nettotulo, vaan se on bruttotulo, josta menee vero. Siitä jää noin 2 000 markkaa kuukaudessa käteen, josta te kehtaatte lähteä pienituloisten, sairaiden ihmisten toimeentuloa leikkaamaan ja samanaikaisesti myös korotatte sairauskustannuksia heikentämällä lääkekustannuksissa peruskorvattavien lääkkeiden korvaustasoa 50 prosentista 40 prosenttiin.

Tämän asian yhteydessä on kyllä syytä puhua moraalista mutta, ed. Kempainen, nimenomaan hallituspuolueiden edustajien moraalista. Myös sen näytelmän jälkeen, mikä valiokunnassa näyteltiin, on syytä nimenomaan kysyä hallituspuolueiden edustajien moraalista perään, myös keskustan moraalista nimenomaan, koska keskustan on se, joka puheissa vaatii pienituloisten toimeentulon turvaamista, mutta käytännössä te ette siitä huolehdi.

Kannatan ed. Skinnarin tekemiä ehdotuksia, sekä hylkäysehdotuksia molempien lakien osalta että myös lepäämäänjättämisehdotuksia.

Mielestäni nämä lakiehdotukset on jätettävä lepäämään ja ne voidaan jättää lepäämään, ja tätä asiaa nimenomaan on selvitettävä edelleen, koska tämä asia ei ole loppuun asti selvitetty. Minkä takia näitä asioita on syytä selvittää? Erityisesti hallituksen tänä päivänä antaman budjettiesityksen johdosta. Jaetussa tiedotteessa ilmoitetaan, että sairauspäivärahojen leikkauksia tullaan jatkamaan ensi vuonna ja karenssipäiviä tullaan lisäämään. Myös ilmoitetaan, että lapsilisien ns. vaippalisä tullaan asteittain poistamaan. Ihmettelen eduskunnan maanantaina tekemän päätöksen jälkeen, millä lihaksilla hallitus luulee tämän voivansa tehdä. Ainoastaan sillä, että se räikeästi tulee rikkomaan eduskunnan tekemää päätöstä valtiosäännön muuttamisesta.

Ed. Zyskoviczhan on kyllä yksityisesti tulkinut tietysti itsensä johdolla kirjoitettua perustuslakivaliokunnan mietintöä, että jatkossa voidaan jonkin verran etuuksia leikata, ja hänen tulkintansa on se, että se tarkoittaa sitä, että suurituloisilta voidaan viedä lapsilisät vaikka kokonaan. Mutta, ed. Zyskovicz, tämä ei ole

mahdollista. Se on perustelutekstiä, ja ed. Zyskoviczin voimat eivät käsitykseni mukaan riitä sen läpi viemiseksi, koska siellä on kahdella ponnella todettu, mikä on turvattu. On turvattu vähimmäistaso, kansaneläkkeen täysi määrä, ja, ed. Zyskovicz, sairauspäivärahasta ei tule jäämään käteen kansaneläkkeen täyttä määrää ensi vuonna. Näin ollen nämä esitykset, jos hallitus tulee esitykset antamaan, voidaan jättää lepäämään. Sama koskee karenssipäiviä. Ei pysyvällä ja tilapäisellä lailla ole sellaista eroa, että on mahdollista pysyvän lain aikana karenssipäiviä lisätä. Myöskään korotettua lapsilisää ei pysyvän lain mukaan voida poistaa.

Mutta tietysti, jos moraalista on sellainen, että musta voidaan muuttaa valkoiseksi, niin tähän voitte tehdä, mitä te haluatte, sillä enemmistöllä, mikä teillä perustuslakivaliokunnassa on. Mutta sen lain pohjalta, mikä eduskunnassa on säädetty ja niiden perustelujen ja perustelulausumien pohjalta, mitkä eduskunta on hyväksynyt, nämä eivät ole mahdollisia.

Ihmettelen todella suuresti, että hallituksen ministerit ovat olleet hyväksymässä budjettiesitykseen liittyviä ehdotuksia. Vielä enemmän ihmettelen, jos eduskunta tulee ne hyväksymään ja jos ed. Zyskovicz perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan ominaisuudessa tekee mahdolliseksi sen, että ne tulkitaan siten, että ne eivät kuulu toimeentulon lakisäätöiseen perusturvaan.

Ed. Zyskovicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei varmasti ole tässä vaiheessa aiheellista mennä sen pidemmälle budjettiesityksessä olevien lakien säätämisyjärjestykseen. Mutta ed. Stenius-Kaukonen ja samalla koko eduskunnan huomiota kuitenkin kiinnittäisin pariin virkkeeseen.

Ensinnäkin siinä lausunnossa, jonka perustuslakivaliokunta antoi esillä nyt olevasta laista, se kirjoitettu sanataksella seuraavaa: "Valiokunta viittaa tässä yhteydessä siihen, että se on tätä, valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n pohjalta arvioitavaa lakiehdotusta käsitellessään pitäytynyt 66 a §:n mainitunlaiseen tarkoitukseen" — tarkoittaa institutionaalista suojaa — "eikä ole kiinnittänyt huomiota niihin näkökohtiin, joita on tarkasteltu hallituksen esityksestä n:o 234/1991 vp laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta annetussa mietinnössä n:o 7/1992 vp." Tämä mietintö on siis se mietintö, jossa säädettiin valtiopäiväjärjestykseen pysyvä muutos, joka koskee määränemmistöasioita.

Viimeksi mainitun mietinnön osalta kiinnitän

huomiota seuraavaan virkkeeseen: ”Suojan institutionaalisen luonteen estämättä voitaisiin valtiokunnan käsityksen mukaan kuitenkin ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta esimerkiksi tarkistaa jonkin verran suojan piiriin sinänsä luettavan etuuden saamisedellytyksiä ja vähäisesti sen suuruuttakin, kunhan etuuden edelleenkin saisivat riittävän suurena ne, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätön toimeentulon perusturvan kannalta.”

En halua, kuten sanoin, tässä vaiheessa ryhtyä siitä sen pitempään keskustelemaan, eikä ole mahdollistakaan nyt ottaa kantaa budjettiin liittyvien lakiesitysten säätämisyjärjestykseen. Mutta sen haluan jo tässä yhteydessä sanoa, että toimeentulon lakisääteisen perusturvan käsite on — ja tästä voimme varmaan olla yhtä mieltä — jonkin verran erilainen väliaikaisessa valtiopäiväjärjestyksen muutoksessa ja pysyvässä. (Ed. Stenius-Kaukonen: Miten niin!) — Kun ed. Stenius-Kaukonen kysyi, että miten niin, niin siten niin, että perustuslakivaliokunnan mietinnössä, kun on säädetty tämä uusi laki, on tätä tulkintaa luotu.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On ehkä turha sanoa, mutta sanon kuitenkin ed. Stenius-Kaukoselle, että turha tässä nyt on itkeä enää sen paremmin väliaikaisen kuin pysyvänkään valtiopäiväjärjestyksen muuttamisen aiheuttamia harmejä. Katsellaan äänestyspöytäkirjoja eduskuntasalissa, miten itse kukin on niissä asioissa äänestänyt. Köyhän asia on myyty silloin ja nyt ensimmäisiä kertoja nähdään, miten perustuslakivaliokunta toteuttaa täällä sitä harvainvaltaa, johon viitataan jo äsken mainitussa perustuslakivaliokunnan mietinnössä sivulla 6. Siellähän on selvät systeemit, että voidaan köyhän asiaa aina vähän nipistää.

Kyllä tilanne on se, että minä jo aikanaan silloin sanoin, että poliittisen petoksen maku on ilmassa, ja sanon sen suoraan nytkin, että mitään perusoikeussäännöksiäkään ei tule sillä tavalla kuin demareita ja vasemmistolaisia vedettiin retkuun. Mutta SMP seisoo siinäkin ryhdikkäänä ja äänesteli köyhän asian puolesta. Täytyisi katsoa hiukan aikaisemmin eteensä, ettei ruveta sitten aamuyöstä joskus juhannuksen alla selvitelemään täällä perusoikeuksia.

Ed. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin ennen aamuyötä täytyy vielä oikaista ed. Zyskoviczin aikaisempaa pu-

heenvuoroa. Tosin viimeisessä puheenvuorossa ed. Stenius-Kaukoselle osoitettu huomio siitä, että tulkinta voi olla ehkä hieman erilainen väliaikaisen ja pysyvän valtiopäiväjärjestyksen muutoksen osalta, pitää paikkansa. Näitä perusteluja kehitettiin olennaisesti pysyvän valtiopäiväjärjestyksen muutoksen yhteydessä.

Kun kappaleessa, johon ed. Zyskowicz on viitannut, todetaan, että lähtökohtaisesti sairausvakuutuksen vähimmäispäiväraha on se lakisääteinen toimeentulon perusturva, jota suojataan, niin tuossa siteeratussa virkkeessä, jossa puhutaan vain ensimmäisen lakiehdotuksen 19 §:stä ja kolmannen lakiehdotuksen 9 §:stä, on todettu, että nämä törmäyvät tuohon niukkaan tulkintaan. Tästä ei voida vastakkaista eli kontraariopäätelmää tehdä, niin kuin ed. Zyskowicz on toistuvasti tehnyt, että mikään muu pykälä ei sitten voisi tulla harkittavaksi toimeentulon perusturvan kannalta. Yhtä hyvin voitaisiin tutkia myös näissä muuttuneissa normeissa 16 §:n kuulumista lakisääteisen perusturvan ja siten lepäämäänjättämissuojan piiriin.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhän oikeudet vietiin silloin, kun tilapäinen laki tehtiin, ja siinä vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei ollut mukana. Pysyvässä laissa hallituksen esityshän lähti täsmälleen samasta kuin tilapäinen laki. Ed. Zyskowicz varsin ovelasti perustuslakivaliokunnassa on kehitellyt mietintöön kappaleita, joissa yritetään viedä pohja pois hallituksen esitykseltä, jossa on lueteltu ne etuudet, jotka kuuluvat toimeentulon lakisääteisen perusturvan piiriin. Mutta, ed. Zyskowicz, ed. Jäätteenmäen nimissä hyväksyttiin ponsi, joka nimenomaan tekee tyhjäksi teidän kaavailunne, jos te tulkitsette, mitä ponsi tarkoittaa. Tämä teksti, jota ed. Zyskowicz lukee, on suoranaista tekstiä. Se on vain perustuslakivaliokunnan mielestä. Se ei ole mikään ponsi. Ed. Jäätteenmäen ponnella nimenomaan turvattiin se, että tehtiin tyhjäksi teidän kappaleenne.

Mutta tiedänhän minä varsin hyvin, niin kuin jo aikaisemmin sanoin, että te voisitte muuttaa vaikka mustan valkoiseksi, jos te niin haluatte, sillä enemmistöllä, joka teillä on. Sillehän me emme mitään voi. Sama koskee perusoikeuksia. Meillä on kansalaisten työvoima valtion erityisessä suojeluksessa, ja me tiedämme, että meillä on 338 000 työtöntä. Me tiedämme myös, mikä merkitys sillä on silloin, kun on tällainen porvarienemmistö eduskunnassa, niin kuin on nyt.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei ole mitään syytä puolustella kokoomuksen valiokuntakäyttäytymistä, jota ed. Skinnari arvosteli ja jonka takia me tähän aikaan käsittelemme tätä asiaa. Mutta sen takia minä olen pitänyt moraalittomana ed. Skinnarin ja ed. Stenius-Kaukosen taholta tulevaa keskustelun nostamista, koska sanallakaan teidän vastalauseessanne sosiaali- ja terveystalokunnassa ei ole arvioitu perustuslain vastaisuutta. Teidän vastalauseessanne todetaan, että ei ole oikein, tai todetaan täysin poliittisin termein, että ei pitäisi näin tehdä. Mutta että tässä tilanteessa herätetään keskustelu perustuslain mukaisuudesta? Ymmärtääkseni sosiaalivaliokunnassa todettiin yksimielisesti, mitä se koski. Sen tämä vastalause todistaa, jossa teillä on nimet alla. Sen takia tämä on täysin moraalitonta, että tähän aikaan vuorokaudesta tuotte uuden asian tänne.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Mitä enemmän ed. Zyskoviczia kuuntelen täällä salissa liittyen perusoikeuksiin ja perusturvaan, joudun uudelleen ja uudelleen miettimään, tarvittaisiinko Suomessa kuitenkin perustuslakituomioistuin. Nimittäin niin poliittisesti tarkoitushakuisia ed. Zyskoviczin puheenvuorot usein ovat, ja luulen, että kansalaisten kannaltakaan ei voi olla kovin pitkälle järkevää, jos tällainen jatkuu.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee hallituksen esitykseen sairausvakuutusetuksien heikentämiseksi, sanoin jo aikaisemmin käsittelyssä, että minusta lakiesitykset 1 ja 3 pitää hylätä. Ja aivan samoin kuin aikaisemmin ed. Skinnari ja ed. Stenius-Kaukonen ovat todenneet, olen myös sitä mieltä, että tässä tilanteessa ja tämän debatin jälkeen tulisi voida myös jättää lepäämään, mikäli ei perustuslakivaliokunta uudelleen kokoonnu, niin kuin sanoin aikaisemmin, tänä yönä ja anna uutta lausuntoa, joka olisi yksiselitteisen selkeä.

Kysyn nyt erityisesti hallituspuolueiden edustajilta, käsi sydämelle, hallituspuolueiden edustajat: Oletteko te sitä mieltä, että tässä esityksessä yhdistyy ... (Ed. Jaakonsaari: Käsi on köyhän lompakolla!) — No, se voi olla lompakolla, mutta sen voisi nyt edes hetkeksi siirtää sydämelle, koska kai niillä jokin sydän vielä on olemassa, kun ne hengissäkin ovat. — Kysyn: Yhdistyykö tässä esityksessä järkevä taloudenpito, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja tulevaisuuden rakentaminen? Minä nimittäin väitän, että ei yhdisty.

Mutta tänään pääministeri Aho on hyvin suurelta osin budjettiriihen tiedotustilaisuudessa antanut ymmärtää, että ensi vuoden budjetissa yhdistyy järkevä taloudenpito, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja tulevaisuuden rakentaminen. Kuten ed. Stenius-Kaukonen totesi, tämä hallitus kyllä pystyy väittämään, että musta on valkeaa, ja tänäkin yönä, kun täällä istumme, ei edes valoisa Pohjolan kesäyö ole vaalea, vaan se on aika synkkä ja musta.

Minusta on todella arveluttavaa, että yritetään väittää, että nyt leikataan nimenomaan hyvätuloisten etuisuuksia, kun tämä ei pidä paikkaansa. Kuten jo aikaisemmin toisen käsittelyn yhteydessä totesin, tässä sairausvakuutus- ja kuntoutuspäivärahojen ym. leikkaamisessa leikataan suhteellisesti eniten keskituloisilta. Se pitää paikkansa, sitä ette voi miksi-kään muuttaa.

Todellakin vetoan vielä kerran hallituspuolueiden edustajille, käsi sydämelle: Voitteko olla todella tämän hyväksymässä?

Ed. S k i n n a r i : Herra puhemies! Ed. O. Ojalan puheenvuoro oli muuten hyvä, mutta epäilen sitä, että hallituspuolueiden kaikilla edustajilla olisi sydäntä.

Toiseksi, kun hän väitti, että he voivat laittaa kätensä omalle lompakolleen, niin hallitus laittaa tällä hetkellä kättään yleensä aina toisten lompakoille.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset, mikäli ne tulevat hyväksytyiksi, jätettäisiin lepäämään yli valtiopäivien.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s : Ensin on äänestettävä toisessa käsittelyssä päätettyjen lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

E. Aho, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, S. L. Anttila, Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Korva, Koski, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, V. Laukkanen, Laurila, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, Liikkanen, Linnainmaa, Louvo, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, Pesälä, M. Pietikäinen, S. Pietikäinen, Pokka, Puhakka, Pura, E. Rehn, O. Rehn, Renko, Renlund, Rusanen, Ryytänen, Röntynen, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Vanhanen, Varpasuo, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Aittoniemi, Andersson, U. Anttila, Apukka, von Bell, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jurva, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, P. Leppänen, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Nyby, A. Ojala, O. Ojala, Paakkinen, Paasio, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, J. Roos, T. Roos, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Wahlström, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo ja Vähänäkki.

”Tyhjää” äänestää ed. Kaarilahti.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alho, Astala, Backman, Donner, Laitinen, Lax, Lindqvist, Lindroos, Morri, Pelttari, Rauramo, Rossi, Rätty, Rönholm, Saapunki, Turunen, Uosukainen, Urpilainen, Vähäkangas ja Väyrynen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 74 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 20. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä toisen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Totean ed. Skinnarin nyt hyväksytyjä lakiehdotuksia koskevan lepäämäänjättämisehdotuksen johdosta, ettei sanottuja lakiehdotuksia voida perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetty sekä sosiaali- ja terveystoimikunnan lakiehdotuksiin tekemät muutokset huomioon ottaen valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n mukaan jättää lepäämään. Näin ollen en katso voivani esitellä ed. Skinnarin ehdotusta äänestettäväksi.

Keskustelu puhemiehen menettelystä:

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Kuten keskustelu osoitti, perustuslakivaliokunnan puheenjohtajalle ja sen jäsenille sekä mietinnön perusteella on täysin epäselvää, mitä mieltä perustuslakivaliokunta on ollut lakiehdotuksista.

Ottaen huomioon asian tärkeyden ja sen, että puhemies ei nyt ottanut asiaa käsittelyyn, ehdotan, että puhemiehen menettely lähetetään perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi, jolloin asiaakin tulee selvitettyksi.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Skinnarin ehdotusta.

Keskustelu puhemiehen menettelystä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukonen kannattamana ehdotta-

nut, että eduskunta ei tyytyisi puhemiehen menettelyyn vaan että menettely lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Puhemiehen menettely ”jaa”, ed. Skinnarin ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 69 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 18. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen menettelyn.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Valtioneuvoston päätös 16 päivältä kesäkuuta 1992 tupakkatuotteista suoritettavasta lisäverosta

Ainoa käsittely
Sanottu päätös (VNP 2)
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

E d. M a t t i l a : Herra puhemies! Ilmoitan, että valtiovarainvaliokunta kokoontuu välittömästi tämän täysistunnon päätyttyä.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 10.

Täysistunto lopetetaan kello 0.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen